

การวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอของชนเผ่าจ้วง ตำบลผู้เมี้ยว
อำเภอยงหนิง เมืองหนานหนิง เขตการปกครองตนเองชนชาติจ้วงมณฑลกว่างสี
สาธารณรัฐประชาชนจีน*

AN ANALYSIS OF BELIEFS AND RITES IN THE HUA-PO FESTIVAL OF THE ZHUANG
TRIBE IN PU-MIAO SUB-DISTRICT, YONG-NING DISTRICT, NANNING CITY OF
GUANGXI ZHUANG AUTONOMOUS REGION, GUANGXI PROVINCE,
PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

ลี่หัว ถาง*, พัชรินทร์ บุรณะกร, ธีรโชติ เกิดแก้ว

Lihua Tang*, Patcharin Buranakorn, Teerachoot Kerdkaew

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สมุทรปราการ ประเทศไทย

Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University, Samut Prakan, Thailand

*Corresponding author E-mail: 870568366@qq.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอ ตำบลผู้เมี้ยว อำเภอยงหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร คือ ตำนานพื้นบ้านของชาวจ้วง การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำประกอบพิธีกรรม ชาวบ้านผู้ศรัทธา ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงและไม่เจาะจง จำนวน 43 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อบูชาเทพฮวาผอ ระลึกถึงวันจัดตลาดนัดของชาวจ้วงในตำบลผู้เมี้ยว อวยพรให้พื้นที่ตำบลผู้เมี้ยวฝนตกตามฤดูกาล ประชาชนร่ำรวย มีชีวิตสงบสุข และให้ผู้เข้าร่วมพิธีสำเร็จตามความปรารถนา โดยพบพิธีกรรม 2 แบบ คือ พิธีกรรมส่วนรวมที่ผสมผสานความเชื่อท้องถิ่นของชาวจ้วงที่มาจากตำนานเกี่ยวกับเทพฮวาผอ กับความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธ และพิธีกรรมส่วนบุคคลตามความเชื่อในเทพฮวาผอที่มาจากตำนานในฐานะข้อมูลที่สืบทอดจากอดีต ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตำนาน ความเชื่อ และพิธีกรรมพบว่า ความเชื่อเป็นแกนหลักและพื้นฐานสำคัญของพิธีกรรม และพิธีกรรมเป็นการปฏิบัติตามความเชื่อที่พิสูจน์ให้เห็นว่า ตำนานเป็นข้อมูลที่มีส่วนเป็นจริง ทำให้ตำนานและความเชื่อสมบูรณ์มากขึ้น ความเชื่อและพิธีกรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิต ความภาคภูมิใจให้แก่คนในสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้รากฐานและการสืบต่อทางวัฒนธรรม เป็นพื้นที่แสดงอัตลักษณ์ของสังคม และช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่คนในสังคม

คำสำคัญ: ความเชื่อ, พิธีกรรม, เทศกาลฮวาผอ, ชนเผ่าจ้วง, สาธารณรัฐประชาชนจีน

Abstract

This research article aims to analyze beliefs and rites in the Hua-po Festival of the Zhuang Tribe in Pu-miao Sub-district, Yong-ning District of Nanning City. Qualitative research methodology, including documentary studies is folklore of the Zhuang people; observations; in-depth interviews such as community leaders, ritual practitioners, and devout villagers, In-depth interviews with selected and non-specific key informants of forty-three informants, and textual analysis are applied. The research finds three objectives of rites in the Hua-po Festival, including worshipping the Hua-po Goddess; recalling the Pu-miao Market Fair Day; and rain soliciting in the area of Pu-miao Sub-district, blessing for prosperity; peace; and fulfillment. Two types of the rite are practiced, namely the public rite which is interwoven between the local belief of the Hua-po Goddess and religious beliefs of Taoism and Buddhism. Another is the individual rite, continuously practiced by the Zhuang Tribe, which relates to beliefs in the Hua-po Goddess according to legends of the tribe. It is noted that both rites are based on beliefs in the Hua-po Goddess rooted from some true part of the legends; the beliefs and legends complete each other. Both the beliefs and legends significantly create confidence and pride in people causing studies of the root and cultural inheritance; showing identities; and solving problems of the society.

Keywords: Belief, Rite, Hua-Po Festival, Zhuang Tribe, People's Republic of China

บทนำ

ความเชื่อเป็นความคิดที่คนยอมรับและยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้ ความเชื่ออาจเป็นที่ยอมรับของ คนเฉพาะกลุ่มเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่คนไม่สามารถควบคุมได้ (ยุพิน เข้มมุกด์, 2554) ซึ่งความเชื่อ โบราณมักเกิดจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ความกลัว จนมนุษย์ต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการดำเนิน ชีวิต ทั้งนี้ ความเชื่อจะต้องอาศัยพิธีกรรมเพื่อให้สำเร็จผลตามที่คนในสังคมต้องการ ทำให้พิธีกรรมและความเชื่อเป็น สิ่งที่คู่กันไปในสังคมต่าง ๆ (ฐาปนี บางยาง, 2549) ดังที่ บุซกร บินทสันท์ กล่าวว่า พิธีกรรม ก็คือ ภาพสะท้อนแห่ง ความเชื่อของสังคมมนุษย์ที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรมอย่างมีรูปแบบ มีขั้นตอนแล้วปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็น ประเพณีนั่นเอง หากพิจารณาจากความเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อกับพิธีกรรมดังกล่าว พบว่า พิธีกรรมเป็นรูปแบบ การกระทำของมนุษย์เพื่อขอให้พลังอำนาจเหนือธรรมชาติบันดาล ซึ่งทำให้ความเชื่อเป็นไปตามความต้องการของตน เช่น ช่วยให้ความปรารถนาสำเร็จผล ช่วยแก้ปัญหาที่กำลังประสบ และลดความกลัว เป็นต้น (บุซกร บินทสันท์, 2549)

ชนเผ่าจ้วงในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ไทย - ไท ในฐานะชนกลุ่มน้อยที่มี ประวัติศาสตร์มาช้านานที่ได้สืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิมของบรรพบุรุษไว้อย่างหลากหลายจนถึงปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะความเชื่อและพิธีกรรมที่ตอบสนองความต้องการของคนในสังคม แตกต่างจากความเชื่อและพิธีกรรมของ ชาวจีนทั่วไป ชาวจ้วงนับถือเทพเจ้าท้องถิ่นอย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะเทพเจ้าสร้างโลก ตำนานสร้างโลกของชนเผ่าจ้วง มีเทพเจ้าสร้างโลกสำคัญ 3 องค์ ได้แก่ เทพีแม่ลี้ก๊ับ เทพบุตรปู่โล่โถ และปู่ผะก (Man, O., 2018) กล่าวได้ว่า ความเชื่อ

และพิธีกรรมของชนเผ่าจ้วงมักจะเกี่ยวของเทพเจ้า 3 องค์นี้ และเรื่องที่น่าสังเกตเกี่ยวกับเทพแม่ลิ่วก๊ับ คือ ในตำนานชนเผ่าจ้วง เรื่อง มอบดอกไม้มงคลดอกไม้ขาวได้ระบุว่า แม่ลิ่วก๊ับเป็นเทพเจ้าคุ้มครองภูเขา นางได้ปลูกดอกไม้ไว้เต็มภูเขา ชาวจ้วงจึงเรียกนางว่า เทพีฮวาผอ หรือ เจ้าแม่ฮวาหวาง (Pinguan, N., 1992) กรณีนี้เท่ากับว่า ชาวจ้วงได้ตั้งชื่อใหม่ให้แก่เทพแม่ลิ่วก๊ับเป็นเทพีฮวาผอ สอดคล้องกับแนวคิดที่นับถือเทพแม่ลิ่วก๊ับกับเทพีฮวาผอเป็นองค์เดียวกัน แต่เทพแม่ลิ่วก๊ับเป็นเทพีผู้สร้างโลก เป็นแม่แห่งแผ่นดิน ส่วนเทพีฮวาผอมีหน้าที่ดูแลเรื่องการตั้งครรภ์ การหาเนื้อคู่ การดูแลสุขภาพของเด็ก และเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์ (Qianwei, J., 2018) จึงกล่าวได้ว่า เดิมทีชาวจ้วงเชื่อว่าเทพแม่ลิ่วก๊ับและเทพีฮวาผอเป็นองค์เดียวกัน เป็นเทพีผู้สร้างโลกที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ แต่หลังจากที่สังคมจ้วงได้เปลี่ยนเป็นแบบปิตาธิปไตย ส่งผลให้ความเชื่อในเทพแม่ลิ่วก๊ับเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ฐานะและอำนาจของเทพแม่ลิ่วก๊ับลดลงเป็นเพียงเทพีผู้คุ้มครองพื้นที่และดูแลเรื่องการเกิดการตายที่สื่อผ่านความเชื่อดอกไม้และหินว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์

พิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อเทพีฮวาผอที่ยังดำรงอยู่ในปัจจุบันมี 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่ง คือ พิธีกรรมบูชาเทพีฮวาผอในฐานะเทพีผู้สร้างโลกและผู้คุ้มครอง เป็นพิธีกรรมที่ทำร่วมกันในชุมชน ดังที่ Xing, G. ได้กล่าวว่า “เทศกาลฮวาผอ” ในกวางสียังดำรงอยู่ 4 วัน ได้แก่ 1) วันที่สองเดือนสอง (ปฏิทินจันทรคติ) ชาวจ้วงบางกลุ่มถือว่าเป็นวันเกิดของเทพีฮวาผอ 2) วันที่สิบเก้าเดือนสอง วันเกิดของของเทพีฮวาผออีกวันหนึ่งในอำเภอหลงอัน (隆安 Long'an) อำเภอเทียนหยาง (田阳 Tianyang) และอำเภอผิงกัวอ (苹果 Pingguo) เป็นต้น 3) วันเทศกาลซานเย่วซาน ชาวจ้วงในกวางสีจะจัดพิธีต่าง ๆ เพื่อบูชาเทพเจ้าบูโลโถและเทพแม่ลิ่วก๊ับกันในวันนี้ แต่เป็นพิธีกรรมบูชาเทพเจ้าบูโลโถเป็นหลัก และพิธีบูชาส่วนใหญ่จะเป็นการบูชาบรรพบุรุษ เช่น ในเมืองไหลปิน (来宾 Laibin) ชาวจ้วงจะพากันไปบูชาที่วัดฮวาผอ และในปีหนึ่งจะจัดพิธีการบูชาเทพีฮวาผอ 2 ครั้ง ซึ่งอีกครั้งจะเป็นวันที่ 6 เดือน 6 และ 4) วันที่สิบสองเดือนสาม เช่น พิธีกรรม “เทศกาลฮวาผอ” ของตำบลผู้เมี่ยว (蒲庙 Pumiào) อำเภอยงหนิง (邕宁 Yongning) เมืองหนานหนิง (南宁 Nanning) (Xing, G., 2019) ประเภทที่สอง คือ พิธีกรรมส่วนบุคคล ตามความต้องการเพื่อขอให้เทพีฮวาผอช่วยบันดาลให้ความปรารถนาของตนสำเร็จ พิธีกรรม 2 ประเภทนี้สอดคล้องกับสาระสำคัญของความเชื่อเทพีฮวาผอที่ปรากฏในตำนานที่นับถือเทพีฮวาผอในฐานะผู้สร้างโลกที่ยิ่งใหญ่ ผู้คุ้มครองพื้นที่ และผู้ดูแลเรื่องการเกิดการตาย

เทศกาลฮวาผอในตำบลผู้เมี่ยว อำเภอยงหนิง เมืองหนานหนิง เป็นพิธีกรรมที่จัดอย่างยิ่งใหญ่กว่าในที่อื่น ๆ เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อบูชาเทพีฮวาผอเป็นหลักและมีพิธีกรรมหลายอย่าง มีคนจากทั้งในและนอกพื้นที่เข้าร่วมในแต่ละปีจำนวนมาก ซึ่งได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดงานโดยรัฐบาลยงหนิงเพื่อรักษารากฐานและสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจ้วงให้คงอยู่สืบไป ทำให้ความเชื่อเทพีฮวาผอไม่จางหายไปจากพื้นที่นี้ สิ่งที่สำคัญ คือ พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอของตำบลผู้เมี่ยวเป็นพิธีกรรมบูชาเทพีฮวาผอในฐานะพิธีกรรมส่วนรวมของชุมชน และพิธีกรรมส่วนบุคคลตามความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากที่อื่น แม้ว่าจะมีนักวิชาการจำนวนมากให้ความสำคัญแก่เทศกาลฮวาผอ แต่ก็ได้ศึกษาเน้นไปที่ขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีกรรมส่วนรวมของชุมชนมากกว่า ไม่ได้สัมพันธ์กับพิธีกรรมส่วนบุคคลที่มีมิติทางความเชื่อที่น่าสนใจหลายประการ จึงทำให้การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลนี้ยังมีช่องว่างเปล่า ไม่ครบถ้วนทั้งในมิติส่วนรวมและส่วนบุคคล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอของชนเผ่าจ้วง ตำบลผู้เมี่ยว อำเภอยงหนิง เมืองหนานหนิง เขตการปกครองตนเองชนชาติจ้วงมณฑลกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีนในมิติต่าง ๆ ทั้งในพิธีกรรมส่วนรวมและพิธีกรรมส่วนบุคคลว่า มีมิติ

ทางความเชื่อ รูปแบบของพิธีกรรม ขั้นตอนของการปฏิบัติ จุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างตำนาน ความเชื่อ และพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอ รวมถึงบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมว่าเป็นอย่างไร เพื่อเติมเต็มช่องว่างของการศึกษา และทำให้คนทั่วไปที่สนใจได้รับรู้สาระสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอ รวมถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องชนเผ่าจ้วงของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งผลการศึกษานี้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมในพื้นที่วิจัยและเป็นแนวทางการศึกษาเรื่องในลักษณะเดียวกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอของชนเผ่าจ้วง ตำบลผู้เมี้ยว อำเภอยองหนิง เมืองหนานหนิง เขตการปกครองตนเองชนชาติจ้วงมณฑลกว่างสี สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร คือ ตำนานพื้นบ้านของชาวจ้วงและวิธีวิจัยภาคสนามด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงและไม่เจาะจง จำนวน 43 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรม แนวคิดทฤษฎีหน้าที่นิยมที่เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ของความเชื่อกับพิธีกรรม
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่วิจัยที่ตำบลผู้เมี้ยว อำเภอยองหนิง เมืองหนานหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางการวิจัยและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. สร้างเครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ด้วยการตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบ
4. ปรับแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะและนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในตำบล ผู้เมี้ยว อำเภอยองหนิง เมืองหนานหนิง จำแนกเป็น 5 กลุ่ม คือ ผู้นำประกอบพิธีกรรม ผู้นำชุมชน ผู้ดูแลด้านวัฒนธรรมชุมชน คณะกรรมการจัดงานเทศกาลฮวาผอ และชาวบ้านผู้ศรัทธาในเทพีฮวาผอ รวมทั้งสิ้น 43 คน รวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพโดยผู้วิจัย
5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอของชนเผ่าจ้วง ตำบลผู้เมี้ยว เชิงเนื้อหาตามทฤษฎีหน้าที่นิยม
6. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอของชนเผ่าจ้วง ตำบลผู้เมี้ยว อำเภอยองหนิง เมืองหนานหนิง เขตการปกครองตนเองชนชาติจ้วงมณฑลกว่างสี สาธารณรัฐประชาชนจีนตามแนวคิดทฤษฎีหน้าที่นิยมได้พบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย ดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับเทพีฮวาผอ

1.1 ภูมิหลังของเทศกาลฮวาผอ

จากข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามพบสาระสำคัญของความเชื่อที่สัมพันธ์กับเทศกาลฮวาผอ

2 ประการ ได้แก่ ที่มาของเทศกาลฮวาผอ และเวลาและสถานที่จัดเทศกาลฮวาผอ ดังนี้

1.1.1 ที่มาของเทศกาลฮวาผอ

ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังของเทศกาลฮวาผอมาจากตำนานแบบมุขปาฐะที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมบูชาเทพีฮวาผอในตำบลผู้เมี้ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงที่มาของความเชื่อจากตำนานพื้นบ้านของชาวจ้วงที่รู้จักกันทั่วไป 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

เรื่องที่หนึ่ง ศาลเจ้าฮวาผอ ได้กล่าวถึง ผู้หญิงสูงอายุคนหนึ่งมาขายโจ๊กใต้ต้นไม้ในพื้นที่ตำบลผู้เมี้ยว ถ้านางพบคนที่ไม่มีเงินซื้อก็จะแจกโจ๊กให้คนนั้นโดยไม่คิดเงิน และโจ๊กนั้นสามารถรักษาอาการเจ็บป่วยได้ ชาวจ้วงจึงพากันมากินโจ๊ก แต่ไม่รู้ว่าผู้หญิงสูงอายุคนนั้นชื่ออะไร รู้เพียงแต่นางชอบใช้ดอกไม้สดทำเป็นเครื่องประดับศีรษะ และมอบดอกไม้สดให้แก่ชาวจ้วงอยู่เป็นประจำ ชาวจ้วงจึงเรียกนางว่า ฮวาผอ หลังจากฮวาผอแจกโจ๊กในพื้นที่ตำบลผู้เมี้ยว ส่งผลให้ตำบลผู้เมี้ยวพัฒนาจนเจริญรุ่งเรืองและประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวจ้วงรุ่นหลังจึงได้สร้างศาลเจ้าฮวาผอเพื่อไว้บูชาเทพีฮวาผอจนถึงปัจจุบันนี้ จากตำนานเรื่องนี้ทำให้เห็น ภูมิหลังของเทศกาลฮวาผอเกิดจากอนุภาคดอกไม้และโจ๊กของเทพีฮวาผอที่ปรากฏในตำนาน ที่ชาวจ้วงเชื่อว่าเป็นของขวัญพิเศษของเทพีฮวาผอสามารถรักษาอาการเจ็บป่วยได้ ดังนั้น ชาวจ้วงจึงเชื่อและนับถือเทพีฮวาผอในฐานะเทพีผู้คุ้มครองพวกตน

เรื่องที่สอง หินวิเศษ 7 ก้อนกับกระทงดอกไม้ ได้กล่าวถึงแม่น้ำที่ไหลผ่านหน้าศาลเจ้าหู่เจิ้งกง ตำบลผู้เมี้ยว อำเภอยงหนิง มีหินวิเศษ 7 ก้อนเรียงลำดับตามดวงดาวทั้ง 7 ที่อยู่บนฟ้า ฮวาผอผู้ที่แจกโจ๊กในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ตอนกลางคืนได้ยืนอยู่บนหินวิเศษแล้วลอยกระทงดอกไม้สดที่ตนเองทำเอง เพื่อระลึกถึงผู้ที่เสียชีวิตไปและอวยพรให้พื้นที่นี้ฟ้าฝนตกตามฤดูกาล ผู้คนมีชีวิตสงบสุข ต่อแต่นั้นเป็นต้นมา ตำบลผู้เมี้ยวจึงมีประเพณีลอยกระทงดอกไม้สืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ ตำนานเรื่องนี้ทำให้เห็นว่าภูมิหลังของตำบลผู้เมี้ยวว่าเป็นพื้นที่ยากจนมาก่อน แต่หลังจากที่เทพีฮวาผอแจกโจ๊กก็ส่งผลให้พื้นที่นี้ได้พัฒนาให้เป็นพื้นที่ร่ำรวยและดึงดูดผู้คนให้มาค้าขายจำนวนมาก ชาวจ้วงจึงถือเอาวันที่ 12 เดือนสาม ตามปฏิทินจันทรคติ ซึ่งเป็นวันที่เทพีฮวาผอมาแจกโจ๊กเป็นวันก่อตั้งตลาดนัดท้องถิ่นและตลาดนัดนี้ได้พัฒนาเป็นตำบลผู้เมี้ยวในปัจจุบัน และชี้ให้เห็นถึงภูมิหลังของเทศกาลฮวาผอมาจากความเชื่อเรื่องอนุภาคโจ๊ก ก้อนหิน และกระทงดอกไม้สดของเทพีฮวาผอว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์

นอกจากตำนาน 2 เรื่องนี้ที่เผยแพร่ในตำบลผู้เมี้ยวแล้ว ชาวจ้วงในวงกว้างยังมีตำนานอีกหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทพีฮวาผอ โดยเฉพาะเรื่อง แม่ลิวกับ ได้ระบุว่าเทพีฮวาผอกำเนิดจากดอกไม้ มะเฟืองกับพริกที่มีเนื้อหากกล่าวถึงเทพีฮวาผอในฐานะผู้สร้างโลกและผู้กำเนิดกฎเกณฑ์ และตำนานเรื่องมอบดอกไม้แดงดอกไม้ขาวที่กล่าวถึงพิธีกรรมขอลูกว่า ถ้านางมอบดอกไม้สีแดงให้แก่บ้านใด ผู้หญิงบ้านนั้นก็จะตั้งครรภ์เป็นลูกผู้หญิง ถ้านางมอบดอกไม้สีขาวให้แก่บ้านใด ผู้หญิงบ้านนั้นก็จะตั้งครรภ์เป็นลูกผู้ชาย เมื่อชีวิตของมนุษย์สิ้นสุดลง วิญญาณจะกลับไปยังภูเขาวา เกิดเป็นดอกไม้เหมือนเดิม ดังนี้ ชาวจ้วงนิยมนำดอกไม้สดมาบูชาเทพีฮวาผอเพื่อขอลูกหรือขอให้หญิงมีครรภ์คลอดลูกอย่างปลอดภัย เนื้อหาของตำนานนี้สะท้อนให้เห็นถึงชาวจ้วงเชื่อเทพีฮวาผอในฐานะผู้ให้กำเนิดและตำนานมุขปาฐะที่ไม่ได้ระบุชื่อเรื่องได้กล่าวถึง โลกยมบาลมีเทพองค์หนึ่งชื่อ ฮวาผอ เป็นผู้ดูแลสวนดอกไม้

36 แห่ง และในแต่ละสวนจะมีดอกไม้ 36 ดอก หากมีวิญญาณของผู้ที่เสียชีวิตกลับมาจะต้องติดในดอกไม้ดอกหนึ่งก่อนแล้วเทพี ฮาวผอจะมอบดอกไม้ชิ้นนั้นให้แก่คนที่อยู่บนโลกมนุษย์ หากมอบดอกไม้สีขาว เด็กที่เกิดมาจะเป็นผู้ชาย หากเป็นดอกไม้สีแดง เด็กที่เกิดมาจะเป็นผู้หญิง และดอกไม้ 36 ดอก ของแต่ละสวน มีเพียง 12 ดอก เท่านั้นที่เป็นดอกไม้ที่มีคุณภาพดีเยี่ยม ด้วยเหตุนี้ เด็กที่เกิดมาในโลกมนุษย์จึงมีเด็กทั้งเด็กที่ร่างกายแข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วย และเด็กที่เจ็บป่วยง่าย ดังนั้น ชาวจ้วงจึงต้องบูชาเทพีฮาวผอเพื่อขอให้เทพีฮาวผอมอบดอกไม้ที่มีคุณภาพให้แก่ตน ตำนานทั้งหมดที่กล่าวมาให้ข้อสรุปถึงฐานะของเทพีฮาว 2 ประการ ได้แก่ เทพีผู้สร้างโลกฝ่ายหญิงที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติยิ่งใหญ่ และเทพีคุ้มครองพื้นและดูแลเรื่องการเกิดการตายของชาวจ้วงผ่านความเชื่อในอนุภาคศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ ดอกไม้ หิน พริก มะเฟือง และโจ๊ก เป็นต้นทำให้เกิดพิธีกรรมเกี่ยวกับการบูชาเทพีฮาวผอต่าง ๆ ที่ชาวจ้วงปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนถึงเทศกาลฮาวผอปัจจุบันในพื้นที่วิจัย

จากรากฐานทางความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้ทางการจีนเห็นความสำคัญและได้ยกระดับจัดเข้าสู่หมวดหมู่ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมณฑลกว๋างสีและได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอำเภอยงหนิงให้เทศกาลฮาวผอเป็นงานที่ยิ่งใหญ่มากที่สุดในพื้นที่ตำบลผู้เมี้ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออวยพรให้พื้นที่ที่เกิดฟ้าฝนตกตามฤดูกาลและประชาชนมีฐานะร่ำรวย ทำให้เทศกาลฮาวผอเป็นพิธีรัฐมากกว่าพิธีชาวบ้าน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ B1 กล่าวว่า รัฐบาลกำลังทำให้เทศกาลฮาวผอเป็นเสมือนนามบัตรของตำบลผู้เมี้ยวที่ทำให้คนนอกพื้นที่เมื่อนึกถึงเทศกาลฮาวผอก็จะกล่าวถึงเทศกาลฮาวผอที่ตำบลผู้เมี้ยว (ผู้ให้สัมภาษณ์ B1, 2567) ซึ่งทำให้เห็นถึงภูมิหลังของเทศกาลฮาวผอว่าเกิดจากศรัทธาของชาวจ้วงที่นับถือเทพีฮาวผอในฐานะเทพีผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งในยุคแรกและผู้คุ้มครอง ดูแล ให้ความช่วยเหลือชาวจ้วงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการให้กำเนิดมนุษย์ ส่งผลให้เกิดพิธีกรรมตามความเชื่อเกี่ยวกับเทพีฮาวผอหลายอย่างยังคงสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันในพื้นที่วิจัย จนกระทั่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและได้ยกระดับให้กลายเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของมณฑลกว๋างสี และมีการจัดงานเทศกาลฮาวผอในตำบลผู้เมี้ยวเป็นประจำทุกปีเพื่อสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของชาวจ้วงให้คงอยู่ต่อไป

1.1.2 เวลาและสถานที่จัดเทศกาลฮาวผอ

เทศกาลฮาวผอจัดขึ้นทุกปีในวันที่ 11 - 12 เดือนสามตามปฏิทินจันทรคติที่ปรากฏในตำนาน ซึ่งในปี พ.ศ. 2567 จัดขึ้นในวันที่ 19 - 20 เดือนเมษายน ส่วนสถานที่จัดเทศกาลฮาวผอปัจจุบันมี 2 แห่ง คือ ศาลเจ้าหัวเซ็งกงและศาลเจ้าฮาวผอ เนื่องจากศาลเจ้าฮาวผอเป็นศาลเจ้าที่มีขนาดเล็กและสร้างขึ้นใหม่แทนของเดิมที่ถูกทำลายไป เพราะขัดกับความเชื่อในศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธที่เป็นความเชื่อหลักของสังคมสมัยนั้น ขณะที่ศาลเจ้าหัวเซ็งกงเป็นศาลเจ้าขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง มีผู้ศรัทธาจำนวนมาก และเป็นศูนย์กลางศรัทธาของศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธในตำบลผู้เมี้ยว แต่ถึงกระนั้นก็ไม่อาจลบศรัทธาของชาวจ้วงที่มีต่อเทพีฮาวผอได้ เห็นได้จากศาลเจ้าหัวเซ็งกงจะมีรูปเคารพของเทพีฮาวผอไว้ให้คนบูชา แต่หลังจากคณะกรรมการจัดงานเทศกาลฮาวผอได้ยื่นเทศกาลฮาวผอเข้าสู่หมวดหมู่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับกว๋างสีได้สำเร็จแล้วในปี ค.ศ. 2018 รัฐบาลหนานหนิงจึงหันมาให้ความสำคัญและสร้างศาลเจ้าฮาวผอขึ้นใหม่ในพื้นที่ด้านข้างของเดิม แต่ศาลเจ้าหัวเซ็งกงยังคงเป็นบริเวณจัดงานหลักของเทศกาลฮาวผอ เนื่องจากบริเวณพื้นที่ศาลเจ้าฮาวผอมีขนาดเล็กและคับแคบ อีกทั้งประชาชนมีความเคยชินที่เคยมาร่วมงานที่ศาลเจ้าหัวเซ็งกงแล้ว ซึ่งทำให้เห็นถึงความเชื่อในเทพีฮาวผอที่ฝังลึกในจิตใจของชาวจ้วง แม้จะถูกห้ามไม่ให้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อและถูกกระแสความเชื่อหลักในศาสนาเต๋าและศาสนา

พุทธครองพื้นที่อยู่ก็ตาม ขณะเดียวกันก็ทำให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลบางประการจากศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติแบบผสมผสานทางความเชื่อในพิธีกรรมส่วนรวมในเทศกาลฮวาผอ

2. พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอ

ผลการศึกษาพบว่า เทศกาลเทศกาลฮวาผอมีกิจกรรมและพิธีกรรมที่สะท้อนถึงความเชื่อจำนวนมาก สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ พิธีกรรมส่วนรวม และพิธีกรรมส่วนบุคคล พิธีกรรมส่วนรวมในเทศกาลฮวาผอเป็นการจัดขึ้นเพื่อให้ทุกคนที่ศรัทธาในเทพีฮวาผอมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการจัดงานเป็นแกนนำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูชาเทพีฮวาผอและขอให้ท่านอวยพรให้พื้นที่มีฝนตกตามฤดูกาล ผู้คนมีความสุข ร่ำรวย ส่วนพิธีกรรมส่วนบุคคลเป็นพิธีเกี่ยวกับความเชื่อและความปรารถนาของแต่ละคน โดยพบประเด็นสำคัญในพิธีกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้นำประกอบพิธีกรรม

ผลการศึกษาพบผู้ประกอบพิธีกรรมจำแนกตามรูปแบบของพิธีกรรม 2 ประเภท ได้แก่ พิธีกรรมส่วนรวม ผู้นำประกอบพิธีกรรมมี 3 ประเภท คือ Zhang yuezhen ผู้อำนวยการคณะกรรมการจัดงานเทศกาลฮวาผอผู้เป็นลูกหลานของฮวาผอ เต้ากง (道公 Daogong) พ่อหมอของชนเผ่าจ้วงทางศาสนาเต๋า และเซียนผอ (仙婆 Xianpo) แม่หมอของชนเผ่าจ้วงทางความเชื่อเทพีฮวาผอ พิธีกรรมส่วนบุคคล ผู้นำประกอบพิธีกรรมมี 2 ประเภท คือ เต้ากง ผู้นำประกอบพิธีกรรมแก้ปัญหา และเซียนผอ ผู้นำประกอบพิธีกรรมขอลูก โดยพบว่า แต่ละท่านจะเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อ คือ Zhang yuezhen และเซียนผอเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อเทพีฮวาผอในฐานะผู้นำพิธีฝ่ายหญิง Zhang yuezhen ถือว่าเป็นลูกหลานของฮวาผอ และรัฐบาลมอบอำนาจให้เป็นผู้ดำเนินการคณะกรรมการจัดงานเทศกาลฮวาผอ ส่วนเซียนผอเป็นผู้นำพิธีกรรมบูชาเทพีฮวาผอโดยได้รับอำนาจเหนือธรรมชาติจากเทพีฮวาผอ และเต้ากงเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อในศาสนาเต๋าในฐานะผู้นำพิธีฝ่ายชาย ดังที่ ผู้ให้สัมภาษณ์ A1 กล่าวว่า ทางเราเป็นผู้สื่ออำนาจเหนือธรรมชาติทางศาสนาเต๋า ไม่ได้เป็นลูกศิษย์ศาสนาเต๋าอย่างทางการตามมาตรฐานทั่วไปของจีนเป็นแบบเฉพาะพื้นที่ ซึ่งแต่ละชุมชนมีวิธีการติดต่อสื่อสารกับอำนาจเหนือธรรมชาติของตนเอง (ผู้ให้สัมภาษณ์ A1, 2567) และ Yuezhen, Z. ได้กล่าวถึงผู้นำประกอบพิธีกรรมอีกว่า ทางเราได้เรียนเชิญ เต้ากงที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ซึ่งมีชื่อเสียงในชุมชน ชาวบ้านนิยมให้เป็นผู้นำพิธี (Yuezhen, 2024) จากคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอปัจจุบันมีลักษณะของการผสมผสานกับความเชื่อและข้อปฏิบัติในศาสนาเต๋าโดยมีความเชื่อเทพีฮวาผอเป็นแกนหลัก

2.2 ขั้นตอนและเครื่องประกอบพิธี

จากการศึกษา พบว่า พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอมีหลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน บางขั้นตอนเป็นการกระทำตามความเชื่อเทพีฮวาผอ เช่น กิจกรรมการแจกโจ๊ก กิจกรรมลอยกระทงดอกไม้ในพิธีกรรมส่วนรวม จำนวนเงินค่าบูชา 36 หยวน ในพิธีกรรมส่วนบุคคล บางขั้นตอนเป็นการกระทำตามความเชื่อทางศาสนาเต๋า เช่น ขั้นตอนจิ้งจอก ช่างฟาน ดูดวงในพิธีกรรมส่วนรวม พิธีกรรมแก้ปัญหาส่วนบุคคลโดยตามวิชาศาสนาเต๋า เป็นต้น แม้ว่าผู้นำประกอบพิธีกรรมเป็นผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติจากศาสนาเต๋า แต่ในการทำพิธียังมีบางเรื่องเป็นการกระทำตามความเชื่อในศาสนาพุทธ เช่น การเดินไหว้แบบทักษิณาวัตร การปล่อยปลาและเต๋า เป็นต้น ด้วยเหตุที่สังคมชนเผ่าจ้วงได้รับอิทธิพลจากศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธที่เป็นความเชื่อหลักของชาวจีนทั่วไป ส่งผลให้พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอเป็นพิธีกรรมที่ผสมผสานทางความเชื่อ

นอกจากขั้นตอนปฏิบัติที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อแบบผสมผสานแล้ว ผู้วิจัย พบว่า เครื่องประกอบพิธีกรรมที่ใช้ในเทศกาลฮาวผอกี่ล้วนเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายทางความเชื่อแบบผสมผสานทั้งความเชื่อในเทพีฮาวผอ ความเชื่อในศาสนาเต๋า และศาสนาพุทธด้วย โดยพบเครื่องประกอบพิธีกรรม 2 ประการ คือ เครื่องประกอบที่ใช้ในพิธีกรรมทั่วไป เป็นสิ่งที่ใช้ได้หลายขั้นตอน และเครื่องประกอบพิธีกรรมพิเศษ เป็นสิ่งที่ใช้ในขั้นตอนเดียว มีความหมายแตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อแบบผสมผสานจากเครื่องประกอบพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอ จากเครื่องประกอบพิธีกรรม ทำให้เห็นว่าเครื่องประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อ เช่น โฉงและอุปรณ์ต่าง ๆ ที่มีลายดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อในเทพีฮาวผอ ธง โหลแก้วและเครื่องบูชาศีกัง เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อในศาสนาเต๋า เจตีย์กระดาศ พลา เต๋าเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อในศาสนาพุทธ นอกจากนี้ ยังพบลักษณะความเชื่อที่ผสมผสานอยู่ในองค์ประกอบพิธีบางอย่าง เช่น เต้ากงผู้นำประกอบพิธี ผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติจากศาสนาเต๋า แต่เสื้อผ้าของเต้ากงที่ใส่ในการกระทำพิธีจะมีลายดอกไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของเทพีฮาวผอ และเจตีย์ที่เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนาพุทธที่ทำจากกระดาศเต็มไปด้วยลายดอกไม้ ยอดที่สูงที่สุดก็เป็นดอกไม้ด้วย สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับความเชื่อในเทพีฮาวผอที่เป็นความเชื่อหลักของท้องถิ่นพื้นที่วิจัย แต่ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นถึงการผสมผสานทางความเชื่อในเทศกาลฮาวผอด้วยโดยพบข้อสรุปในประเรื่องนี้ 2 ประการ ได้แก่ 1) การยอมรับความเชื่อและข้อปฏิบัติในศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธเข้ามาของชาวจ้วงตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ 2) การปรับตัวของศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธเพื่อเข้าครองพื้นที่ของสังคมชนเผ่าจ้วง ซึ่งทำให้เห็นว่าพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอเป็นพิธีกรรมที่สะท้อนภาพของการหลอมรวมความเชื่อที่มีต่อเทพีฮาวผอ ศาสนาเต๋า และศาสนาพุทธให้เป็นหนึ่งเดียวกันที่เป็นภาพสะท้อนการผสมผสานวัฒนธรรมความเป็นจ้วงกับวัฒนธรรมอื่นด้วยอัตลักษณ์ชนเผ่าจ้วง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตำนาน ความเชื่อ และพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอ

ผลการศึกษาพบว่า ตำนาน ความเชื่อ และพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

3.1 ตำนานเป็นที่มาของความเชื่อและพิธีกรรม

ผลการศึกษาพบความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอเชื่อมโยงกับตำนานเทพีฮาวผอที่เป็นแหล่งกำเนิดที่ชาวจ้วงเชื่อและปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น กิจกรรมการแจกโฉง กิจกรรมการลอยกระทงดอกไม้ พิธีกรรมกราบไหว้เทพีฮาวผอ พิธีกรรมการขอลูก เป็นต้นที่แสดงให้เห็นถึงคติความเชื่อเทพีฮาวผอของชาวจ้วงในฐานะผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติยิ่งใหญ่ในการสร้างโลก ผู้คุ้มครองพื้นที่ ดูแลเรื่องการตั้งครุฑ และนับถือโฉงและดอกไม้ของเทพีฮาวผอว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังข้อสรุปในตารางด้านล่าง

ตารางที่ 1 ตำนานที่มาของการปฏิบัติและความเชื่อในพิธีกรรมเทศกาลฮาวผอ

ตำนาน	เนื้อหาที่ปรากฏในตำนาน	การปฏิบัติ	ความเชื่อ
ศาลเจ้า ฮาวผอ	เทพีฮาวผอแจกโฉงให้ชาวจ้วงโดยไม่คิดเงิน โฉงนั้นสามารถรักษาอาการเจ็บป่วยได้	พิธีกรรมส่วนรวม: กิจกรรมการแจกโฉง	- ความเชื่อเทพีฮาวผอ: นับถือโฉงเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ รักษาการรักษาการเจ็บป่วยได้
หินวิเศษ 7 ก้อน	เทพีฮาวผอลอยกระทงดอกไม้เพื่อ	พิธีกรรมส่วนรวม:	- ความเชื่อเทพีฮาวผอ: นับถือดอกไม้เป็น
กับกระทง	แสดงความรำลึกถึงผู้ที่เสียชีวิตไป	กิจกรรมลอยกระทง	สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติและเชื่อว่าเทพีฮาวผอเป็นผู้คุ้มครองพื้นที่
ดอกไม้	และอวยพรให้พื้นที่นั้นฟ้าฝนตกตามฤดูกาล	ดอกไม้และพิธีกรรม บูชาเทพีฮาวผอ	

ตารางที่ 1 ตำนานที่มาของการปฏิบัติและความเชื่อในพิธีกรรมเทศกาลฮวาผอ (ต่อ)

ตำนาน	เนื้อหาที่ปรากฏในตำนาน	การปฏิบัติ	ความเชื่อ
ตำนานมุขปาฐะไม่ระบุชื่อเรื่อง	เทพีฮวาผอดูแลสวนดอกไม้ 36 แห่ง หากมอบดอกไม้ให้แก่ชาวจ้วง บ้านนั้นจะมีผู้หญิงตั้งครรรค์	พิธีกรรมส่วนบุคคล: เงิน 36 หยวนทำพิธีกรรมการขอลูก	- ความเชื่อเทพีฮวาผอ: นับถือดอกไม้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติและเชื่อว่าเทพีฮวาผอเป็นผู้ดูแลเรื่องการจัดตั้งครรรค์
มอบดอกไม้แดงดอกไม้ขาว	หากเทพีฮวาผอหากมอบดอกไม้ดอกสีขาว ก็จะมีเกิดมาเป็นผู้ชาย หากเป็นดอกไม้แดงก็จะมีลูกเกิดมาเป็นผู้หญิง	พิธีกรรมส่วนบุคคล: ใช้ดอกไม้ช่อหนึ่งที่มีทั้งสีขาวและสีแดงทำพิธี	- ความเชื่อเทพีฮวาผอ: นับถือดอกไม้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติและเชื่อว่าเทพีฮวาผอเป็นผู้ดูแลเรื่องการจัดตั้งครรรค์

จากตารางทำให้เห็นถึง ความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอ ส่วนมากเป็นความเชื่อและพิธีกรรมที่สืบทอดจากตำนานเทพีฮวาผอในฐานะแหล่งที่มาของความเชื่อที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งและถ่ายทอดประเพณีของชาวจ้วงที่ช่วยสานความสัมพันธ์ระหว่างอดีตกับปัจจุบันให้เชื่อต่อกันได้ ทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมสมเหตุสมผล ความเชื่อและพิธีกรรมที่ปรากฏในเทศกาลฮวาผอนี้ ไม่ใช่ชาวจ้วงสร้างขึ้นมาจาก แต่เป็นประเพณีที่มีประวัติศาสตร์อย่างยาวนานเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเทศกาลฮวาผอ

3.2 ความเชื่อเทพีฮวาผอเป็นพื้นฐานของพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอ

ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าพิธีกรรมของเทศกาลฮวาผอจะเป็นพิธีกรรมผสมผสาน แต่รากฐานสำคัญของพิธีกรรมที่เกี่ยวกับตำนานเทพีฮวาผอยังคงเป็นความเชื่อที่แสดงผ่านสัญลักษณ์ในเครื่องประกอบพิธีต่าง ๆ ที่ ยังคงพบว่า มีสัญลักษณ์ทางความเชื่อในเทพีฮวาผอปรากฏอยู่ สิ่งที่เห็นได้อย่างเด่นชัดที่สุดในเทศกาลนี้ ก็คือ ดอกไม้ที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีและปรากฏอยู่ในเครื่องประกอบพิธีหลายอย่าง ที่พบว่า มีลวดลายดอกไม้ เช่น เจดีย์ร่วมกระดาศไหว้ สะพานดอกไม้ในซ่างฟาน ดอกไม้ในพิธีกรรมขอลูก และเครื่องแต่งกายของผู้ประกอบพิธีก็ปรากฏด้วยลายดอกไม้ แสดงให้เห็นว่าดอกไม้เป็นสัญลักษณ์สำคัญของเทพีฮวาผอในเทศกาลฮวาผอ ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อเทพีฮวาผอในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์การให้กำเนิดชีวิต และพิธีกรรมเทศกาลฮวาผอทุกชั้นตอนได้กระทำตามความเชื่อ รวมทั้งกิจกรรมเดินขบวน แม้เป็นกิจกรรมเพื่อสนุกสนาน แต่ก็แฝงด้วยความเชื่อ เช่น การใส่ชุดชาวจ้วงที่มีลายดอกไม้ มีเด็กหญิงชายถือดอกไม้ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นรากฐานสำคัญของพิธีกรรมทั้งหมดในเทศกาลฮวาผอที่สื่อให้คนรับรู้ คือ ความเชื่อในเทพีฮวาผอที่ยังคงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตชาวจ้วงในพื้นที่วิจัยอยู่ในปัจจุบัน

3.3 พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอทำให้ตำนานและความเชื่อเทพีฮวาผอสมบูรณ์มากขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมส่วนรวมที่มีลักษณะผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมเข้ากับความเชื่อในศาสนาพุทธและศาสนาเต๋า และพิธีกรรมส่วนบุคคลตามความต้องการของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะพิธีกรรมการขอลูกจากเทพีฮวาผอที่เป็นพิธีกรรมสืบทอดจากตำนานโดยตรง ล้วนเป็นการปฏิบัติตามความเชื่อที่สืบทอดจากตำนาน ดังนั้นพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอจึงได้ทำหน้าที่ให้ตำนานและความเชื่อเทพีฮวาผอสมบูรณ์มากขึ้น ไม่ใช่แค่เรื่องเล่า แต่เป็นการปฏิบัติตามที่ยังคงสืบทอดอยู่ในพื้นที่วิจัยที่คนส่วนใหญ่ยังคงเชื่อและนับถือเทพีฮวาผอ ซึ่งทำให้เห็นว่าความเชื่อเทพีฮวาผอเป็นพื้นฐานสำคัญของพิธีกรรมและมีอิทธิพลต่อสังคมชนเผ่าจ้วง อีกทั้งพิธีกรรมยังได้รักษามาตรฐานทาง

พฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคมไว้ และทำให้ความเชื่อถูกส่งต่อไปยังอนาคตที่แสดงผลผ่านเทศกาลฮาวผอที่ยิ่งใหญ่จนกลายเป็นอัตลักษณ์อย่างหนึ่งของตำบลผู้เมี้ยว

4. บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอ

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอตามแนวคิดทฤษฎีหน้าที่นิยมพบบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรม 4 ประการ ดังต่อไปนี้

4.1 เสริมสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจให้แก่คนในสังคม

พบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮาวผอช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ชาวจ้วงในพื้นที่วิจัย ด้วยเหตุที่เทศกาลฮาวผอมีวัตถุประสงค์เพื่ออวยพรให้พื้นที่ที่เกิดฟ้าฝนตกตามฤดูกาลและประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยเชื่อว่าเทพฮาวผอจะช่วยคุ้มครองพื้นที่และคนที่อาศัยอยู่ ทำให้เทศกาลฮาวผอสามารถดึงดูดคนทั้งในและนอกพื้นที่ตำบลผู้เมี้ยวให้มาร่วมงานเป็นจำนวนมากด้วย ดังผู้ให้สัมภาษณ์ C1 ได้กล่าวถึง เทศกาลฮาวผอว่าเป็นเทศกาลที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของพื้นที่ ทางรัฐมีงบประมาณจัดเทศกาลฮาวผอทุกปี และตนได้พยายามทำให้เทศกาลฮาวผอดึงดูดนักท่องเที่ยวคนนอกพื้นที่ให้มาร่วมงานและให้ทุกคนนึกถึงตำบลผู้เมี้ยวว่าเป็นสถานที่จัดงานเทศกาลฮาวผอเพียงที่เดียว (ผู้ให้สัมภาษณ์ C1, 2567) และ ผู้ให้สัมภาษณ์ E9 ได้กล่าวถึง เทศกาลฮาวผอว่าเป็นเทศกาลที่ยิ่งใหญ่ของตำบลผู้เมี้ยว มีชื่อเสียงในวงกว้าง และเป็นที่ยึดถือของคนในพื้นที่ และทางรัฐกำลังทำให้เทศกาลฮาวผอเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของชนเผ่าจ้วงอย่างสร้างสรรค์ความภาคภูมิใจให้แก่คนในพื้นที่อย่างมาก (ผู้ให้สัมภาษณ์ E9, 2567) นอกจากนี้ยังพบปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตให้กับคนในพื้นที่อย่างมาก ก็คือ ความเชื่อในอำนาจของเทพฮาวผอผ่านพิธีกรรมในเทศกาลนี้ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ E1 ได้กล่าวว่า เราเชื่อว่า หากกินโจ๊กของเทพฮาวผอจะได้รับบุญกุศลจากเทพฮาวผอ ทำให้เรามีความสุขและสุขภาพแข็งแรงตลอดปี (ผู้ให้สัมภาษณ์ E1, 2567) และผู้ให้สัมภาษณ์ E18 ได้กล่าวว่า การมาร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลฮาวผอทำให้เราสบายใจว่าปีนี้มีสิ่งดี ๆ เข้ามา พื้นที่ที่เราอาศัยอยู่จะได้พัฒนาดีขึ้น (ผู้ให้สัมภาษณ์ E18, 2567) สะท้อนให้เห็นถึงเทศกาลฮาวผอได้ช่วยสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้ร่วมงานและทำให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนแก่คนในพื้นที่วิจัยอย่างมาก

4.2 ทำให้เกิดการเรียนรู้รากฐานและการสืบต่อทางวัฒนธรรมของสังคม

พบว่า พิธีกรรมและกิจกรรมในเทศกาลฮาวผอหลายอย่างโดยเฉพาะกิจกรรมการแจกโจ๊กและการลอยกระทงดอกไม้ที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมากและเป็นกิจกรรมที่สืบทอดจากตำนานโดยตรงได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสืบต่อรากฐานทางวัฒนธรรมของชาวจ้วงให้คงอยู่ต่อไปดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่อายุ 13 ปี E15 ได้กล่าว คุณแม่สั่งว่าต้องมากินโจ๊กที่หน้าศาลเจ้าหัวเซ็งงในเทศกาลฮาวผอ บอกว่ากินแล้วสุขภาพแข็งแรง เคยได้ยินตำนานเกี่ยวกับเทพฮาวผอ แต่สิ่งที่คุ้นเคยมากที่สุดก็คือ เพลง โจ๊กของฮาวผอ ที่ครูในโรงเรียนสอนให้ร้อง (ผู้ให้สัมภาษณ์ E15, 2567) ชี้ให้เห็นว่า คนในครอบครัวและครูในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการช่วยสืบต่อวัฒนธรรมด้วยการสอน การแนะนำ และการทำให้ดูเป็นวิธีการสืบต่อวัฒนธรรมที่ได้ผลสำเร็จสูง นอกจากนี้ ในเทศกาลดังกล่าวยังมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียทำให้คนทั้งในและนอกพื้นที่ได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวจ้วงอย่างกว้างขวาง ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ E3 ได้กล่าวว่าตนเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเมืองหนานหนิง ไม่ใช่คนวงกว้างได้ทราบข่าวการจัดงานและข้อมูลทางวัฒนธรรมจาก Tiktok จึงมาร่วมงานและดีใจมากที่ได้รับพรจากฮาวผอ เชื่อว่าปีนี้ชีวิตของตนจะโชคดี (ผู้ให้สัมภาษณ์ E3, 2567) สะท้อนให้เห็นถึงเทศกาลฮาวผอมี

ส่วนช่วยให้ให้ผู้ร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่ได้เรียนรู้และสืบต่อรากฐานทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อในเทพีฮวาผอ

4.3 เป็นพื้นที่แสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคม

พบว่า เทศกาลฮวาผอเป็นโอกาสสำคัญที่สร้างเวทีให้แก่ชาวจ้วงได้แสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมผ่านความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับเทพีฮวาผอโดยเฉพาะในพิธีกรรมการเดินขบวน ที่พบว่า ผู้แสดงใส่ชุดชาวจ้วง เต็มรูปแบบจ้วง ร้องเพลงชนเผ่าจ้วง นำวัตถุต่าง ๆ ของชนเผ่าจ้วงมาใช้เป็นอุปกรณ์ในการแสดงที่มีสัญลักษณ์ทางความเชื่อในเทพีฮวาผอ คือ ดอกไม้ร่วมอยู่ด้วย ทำให้เห็นได้ว่า เทศกาลฮวาผอเป็นช่องทางแสดงวัฒนธรรมจ้วง เช่น อัตลักษณ์ด้านการแต่งกายที่สะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะทั้งรูปแบบ สีสาย ลวดลายประดับ โดยเฉพาะลายดอกไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อในเทพีฮวาผอ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ E24 ได้กล่าวว่า พาลูกมาร่วมงานแสดงเพื่อให้เขาได้เห็นที่ชนเผ่าจ้วงแต่งกายอย่างไร กินอะไร เดินร่าอย่างไร (ผู้ให้สัมภาษณ์ E24, 2567) คำกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า เทศกาลฮวาผอช่วยให้ผู้ที่มาร่วมงานทั้งในและนอกสถานที่ได้สัมผัสกับวัฒนธรรมผ่านการเห็น การรับรู้จาก การบรรยายแล้วเกิดความทรงจำที่น่าประทับใจผ่านขั้นตอนของพิธีกรรมและกิจกรรมการแสดงต่าง ๆ ที่ใช้อุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอุปกรณ์พิเศษ เช่น โฉงและลายดอกไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ความเชื่อเทพีฮวาผอ ซึ่งทำให้เห็นว่า เทศกาลฮวาผอได้สร้างอัตลักษณ์ที่สะท้อนของชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจ้วงและชี้ให้เห็นถึงความพยายามในการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นจ้วงผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีกรรม

4.4 ช่วยแก้ปัญหาให้แก่คนในสังคม

ความเชื่อเทพีฮวาผอเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชนเผ่าจ้วงที่เกี่ยวกับนับถือเทพีฮวาผอเป็นเทพีผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งในยุคแรกและผู้คุ้มครอง ดูแล ให้ความช่วยเหลือชาวจ้วงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการให้กำเนิดมนุษย์ ซึ่งชาวจ้วงเชื่อว่า การบูชา กราบไหว้เทพีฮวาผอในเทศกาลฮวาผอสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้ผลดีกว่าปกติ โดยเฉพาะปัญหาการไม่มีบุตรไว้สืบสกุล ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์ E21 ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัยได้กล่าวถึงสาเหตุที่มาขอจัดพิธีกรรมขอลูกว่า วางแผนเตรียมจะมีลูกจึงมาขอจัดพิธีขอลูกในวันนี้ตามคำสั่งของแม่ เพื่อให้คุณแม่สบายใจ ไม่ต้องกังวลใจ ตนเองก็มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น คนรอบบ้านทำกันแบบนี้มานานแล้ว (ผู้ให้สัมภาษณ์ E21, 2567) และผู้ให้สัมภาษณ์ E23 ชาวบ้านนอกพื้นที่ได้กล่าวว่า ตนแต่งงานมา 3 ปีแล้วยังไม่มีลูก ได้ข่าวว่าที่นี่ขอลูกได้ผลดี มากจึงมาขอจัดพิธีขอลูกเพื่อให้ตนได้ลดความเครียด (ผู้ให้สัมภาษณ์ E23, 2567) จากคำให้สัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า พิธีกรรมมีส่วนช่วยแก้ปัญหาให้แก่คนทั้งในและนอกพื้นที่วิจัยตามความเชื่อ ดังตัวอย่างการแก้ปัญหาการไม่มีบุตรไว้สืบสกุลด้วยการจัดพิธีขอลูกกับเทพีฮวาผอ ส่งผลให้สตรีที่มาขอลดความวิตกกังวล ความทุกข์ใจ ขณะเดียวกันก็มีความมั่นใจว่าตนจะได้บุตรไว้สืบสกุลด้วยอำนาจของเทพีฮวาผอ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่า พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอ มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาให้แก่คนที่ศรัทธา เนื่องจากพิธีกรรมเหล่านี้สืบต่อมาจากความเชื่อในตำนานเกี่ยวกับเทพีฮวาผอที่ฝังลึกในใจของชาวจ้วงมาเป็นเวลานานและยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการแก้ไขปัญหาชีวิตให้แก่คนในพื้นที่วิจัยอยู่ในปัจจุบัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ พบว่า เทศกาลฮวาผอมีภูมิหลังมาจากตำนานพื้นบ้านของชาวจ้วงโดยมีเทพีฮวาผอเป็นแกนหลักของความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อบูชาเทพีฮวาผอ ระลึกถึงวันจัดตลาดนัดของชาวจ้วงใน

ตำบลผู้เมี้ยว อวยพรให้พื้นที่ตำบลผู้เมี้ยวผดุงตามฤดูกาล ประชาชนร่ำรวย มีชีวิตสงบสุข และให้ผู้เข้าร่วมพิธีสำเร็จตามความปรารถนา พิธีกรรมในเทศกาลนี้มี 2 แบบ ได้แก่ พิธีกรรมส่วนรวมที่มีลักษณะของการผสมผสานของความเชื่อท้องถิ่นที่มีรากฐานมาจากความเชื่อเทพีฮวาผอ ความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธ และพิธีกรรมส่วนบุคคลตามความต้องการของปัจเจกชนโดยมีพื้นฐานความเชื่อมาจากตำนานพื้นบ้านของชาวจ้วง ซึ่งพิธีกรรมทั้งสองประเภทจะมีผู้ประกอบพิธีกรรม ขั้นตอน และเครื่องประกอบพิธีที่แตกต่างกัน แต่ที่สอดคล้องกันก็คือ ความเชื่อในอำนาจของเทพีฮวาผอต่าง ๆ ยังคงเป็นแกนหลักที่ทำให้พิธีกรรมเหล่านี้สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร บิณฑสันต์ ได้กล่าวว่า พิธีกรรม คือ ภาพสะท้อนแห่งความเชื่อของสังคมมนุษย์ที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรมอย่างมีรูปแบบ มีขั้นตอนแล้วปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นประเพณี พิธีกรรมเป็นรูปแบบการกระทำของมนุษย์เพื่อขอให้พลังอำนาจเหนือธรรมชาติบันดาลซึ่งทำให้ความเชื่อเป็นไปตามความต้องการ เช่น ให้ความปรารถนาสำเร็จผล ช่วยแก้ปัญหาที่กำลังประสบ เป็นต้น (บุษกร บิณฑสันต์, 2549) และผลการศึกษา ยังพบว่า ตำนาน ความเชื่อ และพิธีกรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ตำนาน แยกกันไม่ได้ ตำนานในฐานะข้อมูลที่สืบทอดมาจากอดีต สามารถบ่งชี้ถึงความเป็นมาของความเชื่อและพิธีกรรม ความเชื่อเป็นพื้นฐานของพิธีกรรม และพิธีกรรมเป็นการปฏิบัติของความเชื่อที่พิสูจน์ให้เห็นว่า ตำนานเป็นข้อมูลที่มีส่วนเป็นจริง ทำให้ตำนานและความเชื่อสมบูรณ์มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตรกร เอ็มพันธ์ ที่กล่าวว่า ตำนานเป็นแหล่งสะสมความรู้และความฉลาดของชาวบ้าน เป็นคลังแห่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสังคมชาวบ้านได้อย่างดีเยี่ยม กำเนิดและตำนานช่วยในการสอบสวนถึงประวัติศาสตร์ของเผ่าหรือกลุ่มคน เช่นเดียวกับตำนานทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้เราได้ทราบถึงเรื่องราวและวัฒนธรรมในอดีต (จิตรกร เอ็มพันธ์, 2545) นอกจากนี้ ผลการศึกษา ยังพบว่า บทบาทสำคัญของความเชื่อและพิธีกรรมในเทพีฮวาผอ คือ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ความภาคภูมิใจให้แก่คนในสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้รากฐานและการสืบทอดทางวัฒนธรรมของสังคม เป็นพื้นที่แสดงอัตลักษณ์ของสังคม และช่วยแก้ปัญหาให้แก่คนในสังคมโดยมีความเชื่อในอำนาจของเทพีฮวาผอเป็นแกนหลัก สอดคล้องกับแนวคิดหน้าที่นิยมที่ ธัญจิรา ศรีคำ ได้กล่าวถึงบทบาทของพิธีกรรมไว้อย่างหลากหลาย เช่น การสืบทอดอัตลักษณ์ทางสังคม สร้างความอบอุ่น ความมั่นใจ ปลอดภัยให้คลายความกังวล ให้แนวทางในการดำรงชีวิต สร้างความทรงจำร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องราว ประวัติศาสตร์ ตำนาน อบรมบ่มเพาะ และเป็นคลังเก็บความรู้ (ธัญจิรา ศรีคำ, 2552) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาสน์ สุนทรโอวาท ที่พบบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชที่มีต่อผู้ศรัทธาใน 4 ด้านสำคัญ คือ การตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ การสร้างความรู้สึกร่วมของผู้ศรัทธา เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและสร้างปทัสถานให้กับผู้ศรัทธา และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (ปัทมาสน์ สุนทรโอวาท, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอสรุปได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) พิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอมีภูมิหลังมาจากตำนานเทพีฮวาผอ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ เพื่อบูชาเทพีฮวาผอ ระลึกถึงวันการจัดตลาดนัดของตำบลผู้เมี้ยว และอวยพรให้พื้นที่ตำบลผู้เมี้ยวผดุงตามฤดูกาล ประชาชนร่ำรวย มีชีวิตสงบสุข และเพื่อให้ความปรารถนาของปัจเจกชนแต่ละคนสำเร็จตามที่ต้องการ โดยพบพิธีกรรม 2 แบบ คือ พิธีกรรมส่วนรวมที่มีลักษณะของการผสมผสานของความเชื่อท้องถิ่นที่มีรากฐานมาจากความเชื่อเทพีฮวาผอ ความเชื่อที่ได้รับอิทธิพล

จากศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธ และพิธีกรรมส่วนบุคคลที่เป็นพิธีกรรมตามความเชื่อที่มาจากตำนานเกี่ยวกับเทพีฮวาผอที่ชาวจ้วงปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน 2) ตำนาน ความเชื่อ และพิธีกรรมจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดแยกกันไม่ได้ ตำนานในฐานะข้อมูลที่สืบทอดมาจากอดีต สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นมาของความเชื่อและพิธีกรรม ความเชื่อเป็นพื้นฐานของพิธีกรรม และพิธีกรรมเป็นการปฏิบัติของความเชื่อที่ช่วยพิสูจน์ให้เห็นว่าตำนานเป็นข้อมูลที่มีส่วนเป็นจริง ทำให้ตำนานและความเชื่อสมบูรณ์มากขึ้น และ 3) บทบาทหน้าของพิธีกรรมในเทศกาลฮวาผอที่ต่อสังคมที่แอบแฝงอยู่ที่พบ คือ เสริมสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจให้แก่คนในสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้รากฐานและการสืบทอดทางวัฒนธรรมของสังคม เป็นพื้นที่แสดงอัตลักษณ์ของสังคม และช่วยแก้ปัญหาให้แก่คนในสังคมโดยมีความเชื่อในอนุภาคของเทพี ฮวาผอที่สืบทอดมาจากตำนานเป็นแกนหลัก และการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2 ประการ ได้แก่ 1) ควรศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับเทพีของจีนที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกับวัฒนธรรมไทย ที่พบว่า มีสาระสำคัญน่าศึกษาหลายด้าน เช่น ชนเผ่าเหยา ชนเผ่าหลี และชนเผ่าแคะ เป็นต้น และ 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับเทพเจ้าฝ่ายหญิงของชาวจ้วงกับเทพเจ้าฝ่ายหญิงของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หรือเจ้าแม่องค์สำคัญที่มีผู้นับถือจำนวนมากในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- จิตรกร เอมพันธ์. (2545). พญานาค เจ้าแห่งแม่น้ำโขง: พิธีกรรมกับระบบความเชื่อพื้นบ้านแห่งวัฒนธรรมอีสาน. ใน วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐานี บางยาง. (2549). พิธีกรรมและความเชื่อท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- ธัญจิรา ศรีคำ. (2552). การสื่อสารกับการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดพิธีกรรมสามปีสี่รวงข้าวของชุมชนไทลื้อบ้านลำอำเภอ เชียงคำ จังหวัดพะเยา. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุษกร บิณฑสันท์. (2549). ความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีไทยภาคเหนือ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมาสน์ สุนทรโอวาท. (2562). บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชที่มีต่อผู้ศรัทธา. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ผู้ให้สัมภาษณ์ A1. (19 เม.ย. 2567). ผู้ประกอบพิธีกรรม. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ B1. (20 เม.ย. 2567). บทบาทหน้าที่ของเทศกาลฮวาผอ. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ C1. (13 เม.ย. 2567). บทบาทหน้าที่ของเทศกาลฮวาผอ. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ E1. (19 เม.ย. 2567). สาเหตุที่เข้าแถวกินโจ๊ก. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ E15. (19 เม.ย. 2567). สาเหตุที่เข้าแถวกินโจ๊ก. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ E18. (19 เม.ย. 2567). สาเหตุที่รวมงานเทศกาลฮวาผอ. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ E21. (20 เม.ย. 2567). เหตุที่มาขอจัดพิธีกรรมขอลูก. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ E23. (20 เม.ย. 2567). เหตุที่มาขอจัดพิธีกรรมขอลูก. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ E24. (20 เม.ย. 2567). สาเหตุที่รวมงานเทศกาลฮวาผอ. (ลี้หัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้ให้สัมภาษณ์ E3. (19 เม.ย. 2567). สาเหตุที่รวมงานเทศกาลฮวาผอ. (ลีหัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้สัมภาษณ์ E9. (19 เม.ย. 2567). บทบาทหน้าที่ของเทศกาลฮวาผอ. (ลีหัว ถาง, ผู้สัมภาษณ์)
- ยุพิน เข็มมุกด์. (2554). ความเชื่อ พิธีกรรม สายใยวิถีล้านน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษา ศิลปะวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Man, O. (2018). The Legend of the Creation of the Tai-Zhuang Ethnic Group: Worldview, Beliefs and Rituals. In Doctoral Dissertation, Doctor of Philosophy Program in Thai Studies. Burapha University.
- Pinguan, N. (1992). Goddess, Fairy Song, Hero. Nanning: Guanngximinzu.
- Qianwei, J. (2018). Zhuang Huapo Fertility Myths and Inter-subjectivity in Folklore Creation. Journal of Wenshan University, 31(1), 58-62.
- Xing, G. (2019). On the influence of the myth of Muliujia on the ceremony of “hua po festive” of Zhuang Nationality. In Master’s Thesis in Folklore. Yunnan University.
- Yuezhen, Z. (2024, Apr. 20). The ritual performer. (lihua Tang, Interviewer)